

4

Spot

5 dakikada 1 hafta

► İşsizler, zamana bağlı eksik istihdam ve potansiyel işgücünün toplamından oluşan atıl işgücü oranı da bir önceki aya göre 380 baz puan artarak yüzde 29.2 ile Mayıs 2020'den bu yana gördüğü en yüksek seviyeye çıkarken, bu gruptaki işsiz sayısı 11 milyon 810 bin kişi oldu.

► Temmuzda yabancılara 2 bin 350 konut satıldı. Söz konusu satışlar, yıllık bazda yüzde 16,1 azaldı. Toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı yüzde 1,8 olarak belirlendi. Yabancılara konut satışı Ocak-Temmuz döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 42 azalarak 12 bin 811 oldu.

İşsizlik oranı Haziran'da %9,2

Mayıs ayında yüzde 8,5 olan işsizlik oranı Haziran'da yüzde 9,2'ye yükseldi. Bir önceki yılın aynı ayında ise işsizlik oranı yüzde 9,4 düzeyindeydi.

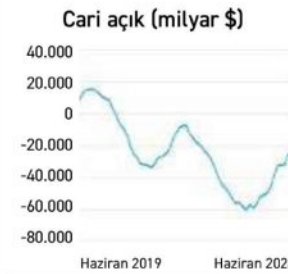
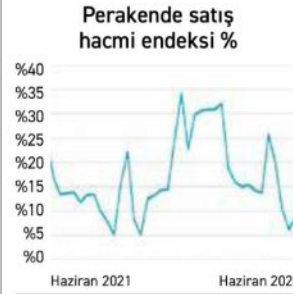
İstihdam oranının bir önceki aya göre 60 baz puan azalarak yüzde 49,3'e, işgücüne katılım oranının ise 20 baz puan azalarak yüzde 54,4'e gerilediği görülüyor. İstihdam 341 bin kişi azalarak 32 milyon 522 bine gerilerken, işgücü ise 107 bin kişi azalışla 35 milyon 827 bin kişi oldu. Böylece işsiz sayısı bir önceki aya göre 234 bin kişi artarak 3 milyon 305 bine yükseldi.

Öte yandan zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünlük oranı bir önceki aya göre 270 baz puan artarak yüzde 20,2'ye yükselirken bu gruptaki işsiz sayısı 3 milyon 932 bin kişi oldu. Potansiyel işgücü ve işsizlerin bütünlük oranı ise 220 baz puan artarak yüzde 19,5'e yükselirken bu gruptaki işsiz sayısı 4 milyon 573 bin kişi oldu.

İşsizler, zamana bağlı eksik istihdam ve potansiyel işgücünün toplamından oluşan atıl işgücü oranı da bir önceki aya göre 380 baz puan artarak yüzde 29,2 ile Mayıs 2020'den bu yana gördüğü en yüksek seviyeye çıkarken, bu gruptaki işsiz sayısı 11 milyon 810 bin kişi oldu.

İstanbul Sanayi Odası

Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) ise Temmuz ayında yeni siparişlerdeki yavaşlamayla birlikte istihdam seviyelerinin de düşüş olduğunu göstermişti. Temmuz'da on

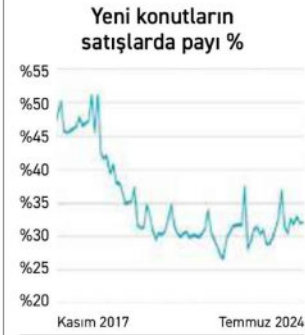

sektör içerisinde yalnızca biri (gıda ürünleri) istihdamını artırırken, çalışan sayısındaki düşüş, son 21 ayın en yüksek hızında ölçülmüştü.

İmalat dışı sektörlerde (hizmet, perakende ve inşaat) ise gelecek 3 ayda çalışan sayısına ilişkin olarak beklentinin her üç sektörde azaldığını görmüştük. OVP'de 2024 yılı için işsizlik beklentisi yüzde 10,3 şeklindeydi

Ticaret hacmi Haziran'da arttı

Ticaret satış hacmi Haziran ayında geçen yıla göre %1,1 azaldı. Otomotiv ticareti satış hacmi yüzde 12,5, toptan ticaret satış hacmi yüzde 2,5 azalırken, perakende ticaret

satış hacmi yüzde 8,6 arttı.

FED'in eylül faiz indirimi cepte

ABD'de Temmuz ayı üretici fiyatları aylık bazda binde 1, yıllık bazda yüzde 2,2 arttı. Veriler beklentilerin bir miktar altında kaldı ve Fed'in faiz indirimlerini öngörülenden hızlı gerçekleştirebileceği beklentilerini destekledi.

Haziran'da cari fazla

Cari işlemler dengesi Haziran ayında 407 milyon dolar fazla verdi. Geçen yılın ilk yarısında 36,7 milyar dolar açık veren cari dengede bu yılın aynı döneminde açık 16,5 milyar dolara geriledi. Haziranda cari denge 9 ay sonra ilk kez fazla verirken öncü veriler temmuzda cari dengede iyileşme görülebileceğini işaret ediyor.

Bu dönemde, ödemeler

dengesi tanımlı dış ticaret açığındaki yıllık bazda %7,8 artışa karşılık, hizmetler dengesi kaynaklı girişlerin yıllık bazda %7,6 yükselmesi cari denge görünümünü destekledi. Böylece yılın ilk yarısında 16,5 milyar USD düzeyinde gerçekleşen cari açık, 12 aylık kümülatif verilere göre 24,8 milyar USD oldu

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, ödemeler dengesi verilerinin ardından sosyal medyadan yaptığı açıklamada, aylık cari dengenin fazla verdiği haziranda yıllık açığın 24,8 milyar dolar gerçekleştiğini belirtti. Şimşek, ikinci çeyrekte ise yıllık cari açığın milli gelire oranının yaklaşık yüzde 2,2'ye, üçüncü çeyrekte ise yüzde 2'nin altına gerilemesini beklediklerini açıkladı.

Konut satışları Temmuz'da arttı

TÜİK verilerine göre Temmuz ayında konut satışları yıllık bazda yüzde 16 artışla 127.088 adet düzeyine yükseldi. Bu son 4 yılın en yüksek Temmuz satış verisi olmasının yanında Ocak ayından bu yana en yüksek satış düzeyine işaret ediyor.

Temmuz'da yıllık bazda ilk el satışlar yüzde 28,9, ikinci el satışlar yüzde 10,8 artış gösterdi. İlk el satışlar toplam konut satışlarının %32'sini oluşturdu.

Temmuzda yabancılara 2 bin 350 konut satıldı. Söz konusu satışlar, yıllık bazda yüzde 16,1 azaldı. Toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı yüzde 1,8 olarak belirlendi. Yabancılara konut satışı Ocak-Temmuz döneminde ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 42 azalarak 12 bin 811 oldu.

● DR. BADERARSLAN

-EKONOMİ Gazetesi yazarı

GÖSTERGE

ARAM EKİN DURAN
eduram@ekonomist.com.tr

Enflasyonda yıl sonu hedefi değişecek mi?

Enflasyonda yaz ayları için beklenen baz etkisi kendini gösteriyor. Geçen yıl temmuzda tüketici enflasyonu aylık yüzde 10'a yakın artmıştı. TÜİK'in açıkladığı Temmuz 2024 verilerine göre ise tüketici enflasyonu aylık bazda 3,23 artarak, yıllık bazda enflasyonun yüzde 61,78'e gerilemesine yol açtı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yapılan açıklamaya göre, bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup yüzde 39,57 ile giyim ve ayakkabı oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise yüzde 104,50 ile eğitim oldu. Ana harcama grupları itibarıyla 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre azalan ana grup yüzde -2,58 ile giyim ve ayakkabı oldu. 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise yüzde 8,08 ile konut oldu. Endekste kapsanan 143 temel başlıktan (Amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflaması-COICOP 5'li Düzey) 2024 yılı Temmuz ayı itibarıyla, 24 temel başlığın endeksinde düşüş gerçekleşirken, dört temel başlığın endeksinde artış gerçekleşti. İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE'deki değişim, 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 2,47, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 28,48, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 60,31 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 68,37 olarak gerçekleşti. Üretici enflasyonu da aynı dönemde yıllık bazda gerilemeyi sürdürdü.

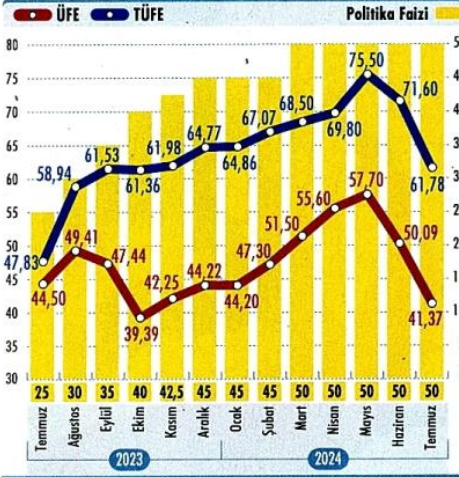
VERGİ VE ZAMLAR ETKİLEDİ

İçki ve sigara grubunda ise haziran enflasyonuyla birlikte temmuz başında yapılan vergi artışlarının etkisi görüldü. Bu grupta aylık enflasyon yüzde 5,84 arttı manşet enflasyona etkisi 0,21 puan oldu. Konut grubunda elektrik zammı ve kiralardaki yükselişin izleri görülüyor. Grupta

elektrik fiyatları zam şampiyonluğunda da birinciliği aldı ve yüzde 38 arttı. Konut grubunun aylık enflasyonu yüzde 8,08 oldu ve bu manşet enflasyonu 1,19 puan birden yükseltti. Kirada ise aylık enflasyon yüzde 7,04 ile geçmiş aylara göre hızlandı. Yı-ÜFE (2003=100) 2024 yılı Temmuz ayında bir önceki aya göre yüzde 1,94 artış, bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 21,81 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 41,37 artış ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 47,55 artış gösterdi.

2024 Temmuz ayında İstanbul'da; perakende fiyat hareketlerinin göstergesi olan İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi bir önceki aya göre yüzde 4,21, toptan fiyat hareketlerini yansıtan Toptan Eşya Fiyatları indeksi ise yüzde 1,04 oranında artmıştı. Temmuzda yıllık artış perakende yüzde 72,80, toptan eşyada yüzde 55,12 olarak gerçekleşmişti. Öte yandan Enflasyon Araştırma Grubu'nun (ENAG) temmuz ayına ilişkin enflasyon verileri ise Tüketici Fiyat Endeksi'nde (E-TÜFE) yüzde 5,91, yıllık bazda ise yüzde 100,88'e işaret etti.

ENFLASYON VE FAİZDE SON 1 YILLIK GÖRÜNÜM

Kaynak: TÜİK

TÜFE'DE ANA HARCAMA GRUPLARINA GÖRE YILLIK DEĞİŞİM

Harcama grubu	Değişim oranı (%)
Eğitim	104,50
Konut	98,48
Lokanta ve oteller	76,04
Sağlık	63,02
Alkollü içecekler ve tütün	59,88
Gıda ve alkolsüz içecekler	58,91
Ev eşyası	56,58
Çeşitli mal ve hizmetler	55,58
Eğlence ve kültür	54,82
Haberleşme	47,96
Ulaştırma	46,07
Giyim ve ayakkabı	39,57

Kaynak: TÜİK - Temmuz 2024

YILMAZ VE ŞİMŞEK'TEN FARKLI AÇIKLAMALAR

Yılın geri kalanında enflasyon üzerindeki baz etkisinin birkaç ay daha hissedilmesi bekleniyor. Ancak enflasyonda yıl sonu hedefi olan yüzde 38'in tutturulması imkansız yakın gibi duruyor. Zaten Ekonomiden Sorumlu Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da eylül başında açıklanacak yeni OVP'de yıl sonu hedeflerinde revizyona

gidileceği sinyalini verdi. Ancak Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, katıldığı bir TV programında OVP'de hedeflerin değişmeyeceğini, yıl sonu enflasyonda da hedefin tutmasını beklediklerini açıkladı. Görünen o ki, yıl sonu enflasyonu için yeni bir hedefleme yapıp yapılmayacağı konusunda ekonomi yönetimi içinde henüz net bir karar alınmış değil. Elbette olası bir hedef değişikliğinin TCMB tarafından nasıl karşılanacağı da başka bir merak konusu.

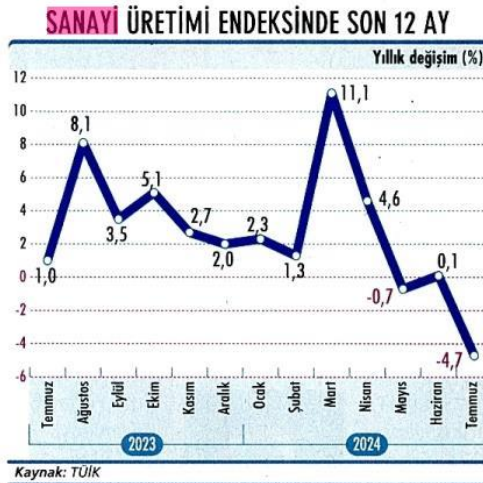

Büyümede 'sert fren' olur mu?

Geçtiğimiz günlerde açıklanan bazı öncü göstergeler, Türkiye'nin pandemi ve deprem felaketine rağmen 15 aydır aralıksız sürdürdüğü büyümesinde sona gelindiği görüşünü güçlendirdi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan son verilere göre, **sanayi** üretimi haziran ayında yıllık yüzde 4,7 azaldı. Bu düşüş yıllık bazda 6 Şubat 2023'teki Kahramanmaraş depremi sonrasındaki en sert daralma olarak kayıtlara geçti. **Sanayinin** alt sektörler incelendiğinde, 2024 yılı haziran ayında madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,6 arttı, imalat **sanayi** sektörü endeksi yüzde 6,9 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 15,2 arttı.

PMI BEŞ AYDIR DÜŞÜYOR

Sanayi üretiminde daralma devam ederken, Türkiye'nin dış ticaretinde de miktarsal düşüş gözleniyor. TÜİK'in 9 Ağustos Cuma günü açıkladığı son Dış Ticaret Endeksleri'ne

göre, haziranda ihracat birim değer endeksi yüzde 0,6 azalırken, ithalat birim değer endeksi yüzde 1,4 arttı. Buna karşın miktar endekslerinde ise ihracat yüzde 8, ithalat yüzde 5,7 azalış gösterdi. Büyüme verileri açısından öncü göstergelerden bir diğeri olan **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri (PMI) Endeksi**'nin Temmuz 2024 verilerine göre ise, haziran ayında 47,9 olan manşet PMI, temmuz'da üst üste beşinci ay azalarak 47,2 seviyesine geriledi. Endeksin 50,0 değerinin üzerinde olması

10 imalat sektöründeki iyileşmeyi, bu değer altında olması ise yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerde bozulmaya işaret ediyor.

Her ne kadar Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Ekonomi gazetesine verdiği mülakatta "Ekonomide sert iniş olmaz, bu konuda bir tehlike görmüyoruz" demiş olsa da, gelen veriler ufukta üçüncü ve dördüncü çeyrekte ekonomide küçülme olabileceği riskini artırmış durumda.

Geniş işsizlik yüzde 30'a dayandı

Büyüme açısından önemli verilerden bir diğeri olan işsizlikte de açıklanan son veriler, yakın gelecekte istihdam piyasası üzerindeki baskının artacağını gösteriyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Hanehalkı İş Gücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaşta kişilerde işsiz sayısının 2024 yılı haziran ayında bir önceki aya göre 234 bin kişi artarak 3 milyon 305 bin kişi olduğu belirtildi. İşsizlik oranı ise 0,7 puan artarak yüzde 9,2 seviyesinde gerçekleşti.

GENÇ İŞSİZLİĞİ YÜZDE 17,6

Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel iş gücü ve işsizlerden oluşan atıl iş gücü oranı ise 2024 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre 3,8 puan artarak yüzde 29,2 oldu. Bir

başka deyişle, neredeyse çalışabilir nüfus içerisinde her üç kişiden biri işsiz konumunda.

15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,7 puan artarak yüzde 17,6 oldu. TÜİK verilerine göre, istihdam edilenlerin sayısı 2024 yılı haziran ayında bir önceki aya göre 341 bin kişi azalarak 32 milyon 522 bin kişi, istihdam oranı ise 0,6 puan azalarak yüzde 49,3 oldu. Bu oran erkeklerde yüzde 66,9 iken kadınlarda yüzde 32,1 olarak gerçekleşti. İş gücü 2024 yılı haziran ayında bir

önceki aya göre 107 bin kişi azalarak 35 milyon 827 bin kişi, iş gücüne katılma oranı ise 0,2 puan azalarak yüzde 54,4 olarak gerçekleşti. İş gücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 72,4 iken kadınlarda yüzde 36,7 oldu.

İş dünyası, enflasyon muhasebesinin haksız vergi oluşturacağını belirterek, yeniden gözden geçirilmesini istiyor

SATILMAYAN MALLARIN VERGİSİNİ ÖDEMEYELİM

İş dünyası temsilcilerine göre, uygulamayla özellikle KOBİ'ler gelirleri yerine, satılmayan maldan ve yatırımlarından vergi verir hale gelecek

Yeni bir erteleme olmazsa, mali tabloların uzun yıllar süren yüksek enflasyonun etkisinden arındırılmasını amaçlayan enflasyon düzeltmesi (enflasyon muhasebesi) 1 Ocak 2024'ten itibaren uygulanmaya başlayacak. Ancak enflasyon muhasebesinin haksız vergi oluşturduğunu savunan iş dünyası uygulamanın gözden geçirilmesini istedi. İş dünyası temsilcilerine göre, uygulamayla özellikle KOBİ'ler gelirleri yerine, satılmayan maldan ve yatırımlarından vergi verir hale gelecek. Görüşler şöyle:

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan: Reel sektörün içinden geçmekte olduğu zorlu koşullar düşünülerek; karşılaştığımız enflasyon muhasebesinin tüm yönleriyle gözden geçirilerek **sanayicimizi** rahatlatacak bir akli selim kararın beklentisi içindeyiz.

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Başkanı Mahmut Asma-

lı: **MÜSİAD** olarak yeniden, ekonomi yönetimini bu konuda daha dengeli bir yaklaşım benimsemeye ve ekonomik büyümeyi destekleyecek adımlar atmaya davet ediyoruz.

YATIRIMLARI ENGELLER

Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO) Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar: Enflasyon muhasebesi ile ilgili endişelerimiz var. Finansmana erişimin oldukça zorlaştığı günümüzde, kaynakların vergiye ayrılmak durumunda kalınması, yatırım yapma iştahını olumsuz etkileyecektir.

Bursa Ticaret ve **Sanayi Odası (BTSO) Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay:** Enflasyon muhasebesinin bilançolara uygulanma şekli, tabloların gerçek değerlerine gelmesi yönünde uygulanmalı ancak zor dönemden geçen firmalarımızın yükünü ağırlaştırmamalı.